

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ยุทธศาสตร์การพัฒนาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์ชาติ 6 ยุทธศาสตร์ และหนึ่งในยุทธศาสตร์นั้นคือการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมที่ได้มาตรฐาน เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชน และรองรับการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก โดยมีประเด็นสำคัญประการหนึ่ง คือ การปรับปรุงคุณภาพการศึกษา ด้านอาชีวศึกษา เพื่อผลิตบุคลากรเฉพาะทางให้สอดคล้องกับความต้องการของเศรษฐกิจในประเทศ อย่างเหมาะสม และการเสริมสร้างบทบาทของทุกภาคส่วนให้สามารถขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการผลักดันให้สถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษาและการอาชีวศึกษา เข้าร่วมพัฒนาชุมชนของตนเองให้มากขึ้น และพัฒนาสถาบันอาชีวศึกษาให้เป็นแหล่งพัฒนาเทคโนโลยี และศูนย์เรียนรู้ทักษะเชิงวิชาการเพื่อพัฒนาท้องถิ่น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560, หน้า 11-20)

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้กำหนดนโยบายให้เป็นไปตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยให้สถานศึกษามีการบริหารจัดการองค์การให้มีความสำคัญกับคุณภาพ การดำเนินงาน เป็นสิ่งสำคัญในยุคแห่งการแข่งขันเช่นปัจจุบัน ดังนั้นการพัฒน่องค์การ ควรต้องมีการ พัฒนาทั้งระบบ ครบวงจร ในลักษณะองค์รวม เพื่อให้้องค์การนั้นมีศักยภาพรอบด้าน เป็นองค์การ ที่ประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืน มีกระบวนการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ และสอดคล้องกับนโยบาย โดยพัฒนาทั้งระบบ คือ ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) ผลผลิต (Output) และ ผลย้อนกลับ (Feedback) จะทำให้เกิดการพัฒนาองค์การได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2560) การจัดการด้านอาชีวศึกษาของประเทศไทยในปัจจุบันนั้น ยังมีความต้องการกำลังคนทางด้านอาชีวศึกษาจำนวนมากและมีแนวโน้มจะมากขึ้นเรื่อย ๆ แต่ในขณะเดียวกันผู้เรียนอาชีวศึกษากลับมีแนวโน้มลดลง เนื่องจากนักศึกษาและผู้ปกครองยังคงมี ค่านิยมในการศึกษาต่อในระดับสายสามัญ การสร้างความรู้ความเข้าใจและความตระหนักต่อการเรียน ทางด้านอาชีวศึกษายังไม่ประจักษ์ในสังคมเท่าที่ควร ความเป็นหุ้นส่วนและความร่วมมือของ สถานประกอบการในการจัดการอาชีวศึกษาแม้จะมีมากขึ้นแต่ยังไม่เข้มแข็งและเพียงพอต่อความ ต้องการเท่าที่ควร การจัดการอาชีวศึกษามีการดำเนินการหลายหน่วยงานขาดการเชื่อมโยงและ บูรณาการซึ่งกันและกัน การผลิตและพัฒนาากำลังคนด้านอาชีวะยังขาดทักษะทางเรื่องเทคโนโลยี ปริมาณกำลังคนไม่เพียงพอต่อความต้องการของสถานประกอบการและการบริหารจัดการในองค์การ

ยังไม่ทันสมัย (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2560) ซึ่งปัญหาดังกล่าวจะสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธีรวุฒิ บุญโยโสภณ (2556: 38) ซึ่งกล่าวถึงการจัดการเรียนการสอนในระดับอาชีวศึกษาของไทยที่ยังมีปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนให้ได้มาตรฐานและเป็นที่ต้องการของสถานประกอบการและตลาดแรงงาน ตรงกับ ทิศนา ขัมมณี (2553:3-5) ที่รายงานว่าคุณภาพการจัดการศึกษา ที่ผ่านไปตามผลประเมินการศึกษาของสถาบันการศึกษา สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา แห่งชาติ ยังอยู่ในระดับที่ต้องได้รับการปรับปรุง ทั้งด้านของครู นักเรียน และระบบบริหารการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นักศึกษาอาชีวศึกษายังขาดทักษะฝีมือทางด้านแรงงาน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ มาติน คาร์นอย (Martin Carnoy, 1992: 2) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับกระแสโลกาภิวัตน์ที่ส่งผลกระทบต่อการศึกษาทั้งโดยรวมและโดยอ้อมทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรงในตลาดแรงงานอันเป็นผลมาจากความต้องการแรงงานคุณภาพสูงมีทักษะทางด้านเทคโนโลยีในการทำงาน ทั้งนี้เพื่อลดความสูญเสียอันเกิดจากขบวนการผลิต

ปัจจุบันวิทยาลัยการอาชีพหนองหานเป็นสถานศึกษาขนาดใหญ่ บริหารจัดการภายใต้ระเบียบสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ว่าด้วยการบริหารสถานศึกษา พ.ศ. 2552 โดยแบ่งออกเป็น 4 ฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายพัฒนานักเรียนนักศึกษา ฝ่ายแผนงานและความร่วมมือ และฝ่ายบริหารทรัพยากร โดยมีวัตถุประสงค์และจุดมุ่งหมายของการจัดการอาชีวศึกษา คือ มุ่งเน้นสมรรถนะด้านอาชีพเป็นหลักสำคัญ มีการจัดการศึกษาสอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาการอาชีวศึกษาของประเทศ และความต้องการของตลาดแรงงานทั้งในและต่างประเทศ แต่การจะบรรลุวัตถุประสงค์ได้นั้นจะต้องมีระบบบริหารการจัดการเรียนรู้ที่ดีเพื่อเตรียมกำลังคนเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 แต่ปัญหาที่พบในปัจจุบันที่วิทยาลัยการอาชีพหนองหานยังไม่มีระบบการเรียนการสอนที่ชัดเจน ครูส่วนใหญ่เป็นครูจ้างสอนและครูบรรจุใหม่เกือบ 80 เปอร์เซ็นต์ มีการโยกย้ายเข้าออกเปลี่ยนสายงานตลอดเวลาทำให้การเรียนการสอนขาดความต่อเนื่องและไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ดังนั้นถ้าวิทยาลัยมีคู่มือระบบจัดการเรียนการสอนที่เป็นมาตรฐานก็จะทำให้การเรียนการสอนมีความต่อเนื่อง ครูที่เข้ามาใหม่สามารถศึกษาระบบได้ด้วยตัวเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการเรียนการสอนสายวิชาชีพที่จะต้องตอบโจทย์โลกของการทำงานในอนาคตและในศตวรรษที่ 21 ที่มีการปรับเปลี่ยนตลอดเวลาตามกระแสโลกาภิวัตน์ ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของวิทยาลัยอย่างเร่งด่วนที่จะต้องมีการจัดการเรียนรู้ที่ตอบโจทย์ดังกล่าว ทั้งนี้ก็เพื่อผลิตนักเรียนสายวิชาชีพให้มีสมรรถนะตามสาขาที่เรียนรู้เท่าทันเทคโนโลยี มีสมรรถนะที่พึงประสงค์ มีคุณธรรม จริยธรรม และให้นักเรียนนักศึกษาที่จบหลักสูตรสามารถนำความรู้ไปทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพสนองต่อการพัฒนาประเทศและการแข่งขันกับนานาประเทศได้ จึงเป็นความท้าทายที่ผู้บริหารและครู วิทยาลัยการอาชีพหนองหานที่จะต้องร่วมกันแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้หมดไปและร่วมมือกันขับเคลื่อนไปด้วยกัน

จากปัญหาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะผู้อำนวยการวิทยาลัยการอาชีพหนองหาน จึงมีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาระบบบริหารจัดการการเรียนรู้เพื่อเตรียมกำลังคนเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ สนองต่อความต้องการกำลังคนด้านอาชีพของประเทศชาติต่อไป

คำถามการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการการเรียนรู้ เพื่อเตรียมกำลังคนเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 ของวิทยาลัยการอาชีพหนองหาน มีสภาพเป็นอย่างไร
2. ระบบบริหารจัดการการเรียนรู้ เพื่อเตรียมกำลังคนเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 ของวิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ควรมีองค์ประกอบและตัวชี้วัดอะไรบ้าง
3. องค์ประกอบและตัวชี้วัดของระบบบริหารจัดการการเรียนรู้เพื่อเตรียมกำลังคนเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 ของวิทยาลัยการอาชีพหนองหาน เมื่อพัฒนาแล้วประกอบด้วยอะไรบ้าง
4. ผลการใช้และความพึงพอใจต่อระบบบริหารจัดการการเรียนรู้เพื่อเตรียมกำลังคนเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 ของวิทยาลัยการอาชีพหนองหาน มีผลเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการการเรียนรู้ เพื่อเตรียมกำลังคนเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 ของวิทยาลัยการอาชีพหนองหาน
2. เพื่อศึกษาระบบบริหารจัดการการเรียนรู้ เพื่อเตรียมกำลังคนเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 ของวิทยาลัยการอาชีพหนองหาน
3. เพื่อพัฒนาองค์ประกอบและตัวชี้วัดของระบบบริหารจัดการการเรียนรู้เพื่อเตรียมกำลังคนเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 ของวิทยาลัยการอาชีพหนองหาน
4. เพื่อศึกษาผลการใช้และความพึงพอใจต่อระบบบริหารจัดการการเรียนรู้เพื่อเตรียมกำลังคนเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 ของวิทยาลัยการอาชีพหนองหาน

ขอบเขตของการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 4 ระยะ มีรายละเอียดการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการการเรียนรู้ เพื่อเตรียมกำลังคนเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 ของวิทยาลัยการอาชีพหนองหาน กับผู้บริหาร ครู และบุคลากร วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน จำนวน 111 คน

ระยะที่ 2 ศึกษากระบวนการจัดการเรียนรู้ เพื่อเตรียมกำลังคนเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 ของวิทยาลัยการอาชีพหนองหาน แบ่งออกเป็น 2 ชั้น ดังนี้

ชั้นที่ 2.1 การวิเคราะห์เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Document Analysis)

ชั้นที่ 2.2 การสัมภาษณ์ แบบประยุกต์ (Interview) ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน

ระยะที่ 3 พัฒนาองค์ประกอบและตัวชี้วัดของระบบจัดการเรียนรู้ เพื่อเตรียมกำลังคนเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 ของวิทยาลัยการอาชีพหนองหานกับผู้บริหารและครูของวิทยาลัยต้นแบบ จำนวน 2 แห่ง แห่งละ 3 คน จำนวนรวม 6 คน และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน

ระยะที่ 4 ผลการใช้และความพึงพอใจต่อระบบจัดการเรียนรู้ เพื่อเตรียมกำลังคนเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 ของวิทยาลัยการอาชีพหนองหานที่พัฒนาขึ้น แบ่งออกเป็น 2 ชั้น ดังนี้

ชั้นที่ 4.1 ผลการใช้ระบบระบบจัดการเรียนรู้เพื่อเตรียมกำลังคนเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 ของวิทยาลัยการอาชีพหนองหาน กับผู้บริหาร ครู และบุคลากรวิทยาลัยการอาชีพหนองหาน จำนวน 111 คน

ชั้นที่ 4.2 ความพึงพอใจระบบจัดการเรียนรู้ เพื่อเตรียมกำลังคนเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 ของวิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ของผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา ที่มีต่อจำนวน 111 คน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ระบบ หมายถึง ระบบจัดการเรียนรู้ เพื่อเตรียมกำลังคนเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 ของวิทยาลัยการอาชีพหนองหาน ประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) ผลผลิต (Output) และผลย้อนกลับ (Feedback)

2. การจัดการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการต่างๆ ที่ ผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา จัดให้กับนักเรียนนักศึกษา วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน

3. กำลังคน หมายถึง นักเรียนนักศึกษา หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยการอาชีพหนองหาน

4. บุคลากรวิทยาลัยการอาชีพหนองหาน หมายถึง ผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา ปีการศึกษา 2563

5. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง รองผู้อำนวยการวิทยาลัย

ประโยชน์ที่ได้รับและข้อเสนอแนะ

1. ผลจากการวิจัยในครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์ในการนำไปประยุกต์ใช้พัฒนาสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ดังนี้

1.1 หน่วยงานระดับนโยบาย สามารถนำกำหนดนโยบายหรือปรับปรุงยุทธศาสตร์ ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาต่อไป

1.2 หน่วยงานระดับปฏิบัติ วิทยาลัยต่าง ๆ ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาและหน่วยงานอื่น ๆ สามารถนำเอาแนวทาง วิธีการและการปรับปรุงระบบบริหารการจัดการเรียนรู้เพื่อเตรียมกำลังคนเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 ไปปรับและทดลองใช้ในสถานศึกษาของตนเองได้